

Magdalena Kogut-Jaworska

Uniwersytet Szczeciński

ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W STRATEGII ROZWOJU LOKALNEGO (NA PRZYKŁADZIE SZCZECINA I GMIN OŚCIENNYCH)

Streszczenie: Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości to obszar szczególnego wsparcia wielu narodowych gospodarek. Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości to także ważny obszar polityki gospodarczej władz samorządowych. Polityka rozwoju gospodarczego stanowi natomiast niezbędne rozwinięcie ogólnej strategii rozwoju lokalnego.

W kontekście powyższego, za główne cele analityczne opracowania obrano wskazanie roli i miejsca strategii we wspieraniu lokalnej przedsiębiorczości oraz analizę spójności dokumentów strategicznych na przykładzie Szczecina i gmin ościennych.

Słowa kluczowe: strategia rozwoju lokalnego, planowanie strategiczne, rozwój przedsiębiorczości

1. Wstęp

Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości to obszar szczególnego wsparcia wielu narodowych gospodarek. Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości to także ważny obszar polityki gospodarczej władz samorządowych. Polityka rozwoju gospodarczego stanowi natomiast niezbędne rozwinięcie ogólnej strategii rozwoju lokalnego.

Podmioty gospodarcze zlokalizowane na terenie jednej gminy mogą dawać korzyści wielu innym znajdującym się w jej otoczeniu. Aby rozprzestrzenianie się synergicznego efektu mogło mieć miejsce, musi być spełnionych kilka warunków. Należy do nich m.in. przychylność władz samorządowych wszystkich sąsiadujących ze sobą gmin. Ważnym elementem polityki progospodarczej na obszarach lokalnych będzie zatem umieszczenie założeń lub zapisanie konkretnych zadań strategicznych w spójnych dokumentach planistycznych.

Za główne cele analityczne opracowania obrano wskazanie roli i miejsca strategii we wspieraniu lokalnej przedsiębiorczości oraz analizę spójności dokumentów strategicznych na przykładzie Szczecina i gmin ościennych.

2. Strategia rozwoju lokalnego – ujęcie teoretyczne

Wyznaczenie wieloletnich zadań gmin powstaje coraz częściej w toku wypracowywania strategii rozwoju społeczno-gospodarczego. Strategia rozwoju lokalnego stanowi kompleksową koncepcję działania na rzecz długotrwałego rozwoju gminy. Wyznacza ona hierarchicznie pogrupowane cele oraz wskazuje na instrumenty ich realizacji, będące w dyspozycji samorządu gminnego lub innych podmiotów¹.

Strategia rozwoju lokalnego stanowić ma odpowiedź na potrzeby społeczne i gospodarcze. Dokument ten powinien być również akceptowalny przez społeczeństwo oraz zgodny z warunkami wyznaczonymi przez otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne. Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne, położenie geograficzne, a także np. bliskość granic i wynikające stąd uwarunkowania mogą istotnie wpływać na wybór celów strategicznych i operacyjnych, realizację zadań przez samorządy lokalne oraz determinować wybór wariantu strategii.

Strategia rozwoju lokalnego jest zawsze funkcją władzy, co oznacza konieczność zaangażowania władz lokalnych w proces jej opracowania i wdrożenia. Powinna być ona realizowana w ścisłej współpracy z pozostałymi podmiotami gospodarki lokalnej, które to przy maksymalnym wykorzystaniu potencjału lokalnego pomogą zrealizować wytyczone cele². Budowanie strategii dla samorządu lokalnego jest procesem składającym się ze zbioru czynności, które w konsekwencji prowadzą do powstania planu perspektywicznego na 10–15 lat. Budowa strategii rozwoju sprowadza się również do odpowiedzi na trzy podstawowe pytania, tj.³:

- w jakim miejscu na ścieżce rozwoju znajduje się jednostka samorządu terytorialnego? (obecna sytuacja zostaje oceniona w fazie pierwszej – diagnostycznej);
- jaki poziom rozwoju powinna osiągnąć w określonym czasie, tzn. za 10–15 lat? (w tej fazie zostaje zarysowana domena rozwoju oraz stan docelowy);
- w jaki sposób zostanie osiągnięty zamierzony stan? (w fazie ostatniej następuje sporządzenie formalnych planów opisujących praktyczne działania, które powinny być podjęte przez właściwe instytucje czy organizacje).

Strategia rozwoju lokalnego powinna stwarzać podstawy m.in. do⁴: sprawnego, skutecznego i efektywnego zarządzania w jednostce samorządowej przez jej władze, tak w dłuższym, jak i w krótszym horyzoncie czasowym oraz koordynowania i zapewnienia zgodności działań bieżących z perspektywicznymi. Ponadto dokument ten powinien przygotować władze samorządowe do działania w sytuacji niepewno-

¹ Por.: *Słownik podstawowych terminów samorządu terytorialnego*, red. M. Lisiński, Prace Naukowe Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej, Dąbrowa Górnicza 2007, s. 112.

² *Planowanie rozwoju gminy jako instrument pozyskiwania funduszy pomocowych Unii Europejskiej*, Difin, Warszawa 2006, s. 81.

³ B. Filipiak, M. Kogut, A. Szewczuk, M. Ziolo, *Rozwój lokalny i regionalny. Uwarunkowania, finanse i procedury*, FNUS, Szczecin 2005.

⁴ Por.: A. Zalewski, M. Ziółkowski, *Strategie rozwoju gmin w Polsce*, „Samorząd Terytorialny” 1997, nr 1–2, s. 46.

ści i ryzyka. Strategia powinna być także narzędziem do tworzenia takich warunków, które z uwzględnieniem wymagań zmieniającego się otoczenia ułatwiają przełamywanie barier rozwojowych, a także wyeliminują (lub chociaż zminimalizują) różnorodne konflikty wykryte w fazie diagnostycznej postępowania.

3. Rozwój przedsiębiorczości w strategii rozwoju lokalnego

Pojęcie przedsiębiorczości i czynników wpływających na jej poziom jest bardzo różnorodnie interpretowane. Pojęcie przedsiębiorczości można rozpatrywać w węższym znaczeniu i odnosić je do pojedynczych jednostek podejmujących działalność gospodarczą lub też, w nieco szerszym aspekcie, czyli potencjału całej zbiorowości tych jednostek i roli, jaką odgrywają w życiu gospodarczym. Rozwijając drugie podejście, można dodać, że przedsiębiorczość to skłonność do aktywnego uczestnictwa w życiu gospodarczym umożliwiającą rozwijanie potencjału podmiotów gospodarczych i zwiększenie ich konkurencyjności. Wyrazem przedsiębiorczości są aktywne postawy mieszkańców, miejscowej władzy i wszelkich podmiotów związanych z danym obszarem, a także oddziaływanie jednostek zewnętrznych, których decyzje mogą potencjalnie kształtować stan gospodarki określonej jednostki terytorialnej⁵.

Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości daje bardzo wymierne efekty zarówno na szczeblu ogólnokrajowym, jak i w skali lokalnej. Efektem szczególnie mocno akcentowanym jest tu rola małych i średnich przedsiębiorstw oraz ich udział w absorpcji bezrobocia. Ponadto rozwój przedsiębiorczości przyczynia się do korzystnych zmian struktur gospodarczych, pełniejszego wykorzystania zasobów gospodarki. Natomiast z punktu widzenia samorządu lokalnego, rozwój przedsiębiorczości wiązać się będzie przede wszystkim z tworzeniem nowych miejsc pracy, wzrostem dochodów miejscowej ludności, a co za tym idzie, wzrostem dochodów budżetowych, wprowadzaniem innowacji, postępu technologicznego i organizacyjnego w lokalnych przedsiębiorstwach. W konsekwencji organizowanie i inicjowanie przedsięwzięć rozwojowych na szczeblu lokalnym przyczynić się może do wzrostu konkurencyjności danego obszaru, a także lepszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców, podniesienia standardu społeczności lokalnej i wzrostu poczucia wspólnoty interesów w gminie.

Mechanizm i główne kierunki pobudzania lokalnej przedsiębiorczości mogą być przedmiotem oddziaływania w lokalnej strategii lub programie rozwoju przedsiębiorczości. Właściwie skonstruowany długookresowy plan pobudzania rozwo-

⁵ K. Doktor, *Kultura przedsiębiorczości i inwestycje zagraniczne w okresie wzrostu gospodarczego. Wstęp do badań przedsiębiorczości*, w: *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce*, red. Z. Olesiński, PWE, Warszawa 1998, s. 57–69; T. Gruszecki, *Przedsiębiorca*, CEDOR, Warszawa 1994, s. 89–118, za: K. Robaszkiewicz, *Przedsiębiorczość w strategii rozwoju lokalnego. Studium przypadku powiatu waleckiego*, w: *Ekonomiczne i techniczne aspekty funkcjonowania i rozwoju regionalnego*, Fundacja na rzecz US, Szczecin–Wałcz 2003, s. 132–133.

ju gospodarczego pomaga osiągnąć konkretne efekty w oddziaływaniu na lokalne struktury przedsiębiorczości. Za jego pomocą gmina wpływa na decyzje o formach organizacyjno-prawnych prowadzenia działalności gospodarczej na swoim terenie, ich strukturze własnościowej, obciążeniach podatkowych, zatrudnieniu czy wykorzystaniu przez nie określonego majątku produkcyjnego⁶.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego (tworzona w perspektywie ok. 15-letniej) czy też program lub polityka rozwoju przedsiębiorczości (z perspektywą 5–10 lat) zakładają realizację działań o podobnym charakterze. Choć plany te różni horyzont czasowy, działania obejmują te same obszary. Można wskazać, że o ile w strategii zawarte są zapisy o charakterze ogólnym, o tyle w programach czy politykach zapisy te są bardziej uszczegółowione.

Generalnie można stwierdzić, że dzięki przygotowaniu strategii rozwoju lokalnego, w której wiele miejsca poświęca się pobudzaniu przedsiębiorczości w gminie (oraz planom i programom realizacyjnym), następuje koordynacja wszystkich instrumentów wspierania przedsiębiorczości na poziomie lokalnym, przez co wzrasta efektywność zadań realizowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego. Ponadto, wśród korzyści z przygotowania tego typu dokumentów można niewątpliwie wskazać powstanie przejrzystego systemu wyboru najlepszych projektów realizujących priorytety rozwoju gospodarczego oraz stworzenie mechanizmów nadzoru i kontroli nad realizacją poszczególnych zadań proprzedsiębiorczych.

4. Analiza spójności strategii Szczecina i polityk rozwoju gmin sąsiadujących

Rozwój obszarów lokalnych w kontekście makroekonomicznym zależy od wielu czynników. Bodźcem służącym podnoszeniu rangi i konkurencyjności obszarów lokalnych na arenie krajowej lub międzynarodowej będzie niewątpliwie wspólna koncepcja rozwoju gmin sąsiadujących czy też plan rozwoju obszaru metropolitalnego. Spójna i synergiczna koncepcja pozwoli efektywniej kształtować wewnętrzną strukturę społeczną, gospodarczą, przestrzenną wewnątrz regionu, a samym gminom wyznaczy kierunek wspólnych działań przynoszących z wielokrotnione korzyści. Tworzenie wspólnych strategii, planów, projektów dla kilku funkcjonujących obok siebie gmin powinno opierać się na solidnej i skoordynowanej współpracy samorządów. Wspólne zamierzenia mogą się koncentrować m.in. na: przygotowaniu jednolitej koncepcji zarządzania, wprowadzaniu uregulowań legislacyjnych, lobbingu oraz innych działań eksponujących m.in. kwestie atrakcyjności inwestycyjnej, gospodarczej, kulturowej, przestrzennej.

Obecnie coraz częściej przytaczana w praktyce samorządów opinia wskazuje, że dla rozwiązywania trudnych spraw aglomeracji miejskich, należy zgodnie z formułą

---

⁶ E. Rudawska, *Relacje między samorządem terytorialnym i podmiotami rynku regionalnego*, red. J. Karwowski, US, Szczecin 2003, s. 98.

pomocniczości przyjmować rozwiązania funkcjonalne, które w najmniej kosztowny sposób integrują system kompetencyjny gmin działających na jednym dużym obszarze. Takie podejście umożliwia wspólną organizację działań inwestycyjnych, w tym przede wszystkim w zakresie sieci kolejowych, komunikacji publicznej na całym obszarze, koordynację transportu kolejowego, zarządzanie infrastrukturą techniczną oraz pobudzanie rozwoju gospodarczego.

Spośród różnych rodzajów współpracy między gminami szczególnie istotna jest sfera gospodarcza. Duże i silne ośrodki mają wieloraki wpływ na sąsiednie obszary, szczególnie ościenne gminy. Naturalny ruch ludności mieszkającej w dużych miastach do gmin ościennych determinuje wiele decyzji gospodarczych. Migracji ludności towarzyszy ruch małej i średniej przedsiębiorczości. Dodatkowo ze względu na ograniczone możliwości zagospodarowania miejskiej przestrzeni, często dochodzi do sytuacji, kiedy to celowo zachęca się dużego inwestora do prowadzenia swej działalności blisko miasta, tuż za jego granicami, co pozwala łatwiej znaleźć pracę mieszkańcom.

W tym kontekście ciekawe mogą okazać się: ocena zbieżności strategii i polityk dotyczących rozwoju gospodarczego, w szczególności punktów stykowych i konfliktowych, a także wskazanie na podstawowe funkcje i atrybuty współpracy między gminami sąsiadującymi w obrębie aglomeracji szczecińskiej. Do dalszej oceny wytypowano gminy leżące w bezpośrednim sąsiedztwie Szczecina, t.j.: gminę wiejską Dobra Szczecińska, gminę miejsko-wiejską Goleniów, gminę miejsko-wiejską Gryfino, gminę wiejską Kobylanka, gminę wiejską Kołbaskowo, gminę miejsko-wiejską Police, gminę wiejską Stare Czarnowo, a także nieco oddalone miasto Stargard Szczeciński (tabela 1).

Tabela 1. Wielkość analizowanych gmin, stan na 31.12.2008

Jednostka		Szczecin	Dobra	Goleniów	Gryfino	Kobylanka	Kołbaskowo	Police	Stare Czarnowo	Stargard Szczeciński
Wielkość jednostki	Powierzchnia w km	301	110	443	254	122	105	252	153	318
	Ludność wg miejsca zamieszkania	399 643	14 176	33 730	31 418	3 895	9 626	41 315	3 829	70 051

Źródło: bank danych regionalnych GUS, http://www.stat.gov.pl/bdr_n/app/strona.indeks.

Wskaźniki obciążenia demograficznego ostatnich lat pozwalają stwierdzić, że choć największą jednostką spośród analizowanych jest Szczecin, to niestety odzna-

cza się słabnącym potencjałem ludnościowym (na rzecz gmin ościennych). Na badanym obszarze również zarysowują się konkretne tendencje ekonomiczne, zwłaszcza jeśli chodzi o dochody mieszkańców (oraz ich wykształcenie), a także wskaźniki zatrudnienia. Z danych Banku Regionalnego Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że do jednostek z rozwiniętą przedsiębiorczością należą Szczecin, Police oraz Dobra Szczecińska⁷.

Lokalny rozwój gospodarczy zajął szczególnie ważne miejsce w strategii rozwoju Szczecina. Zapisy strategii w tym względzie zostały rozszerzone w dokumencie – załączniku, nazwanym „Polityką wspierania rozwoju gospodarczego”⁸. Lokalni decydenci uznali w nim za „bezsportny fakt, że istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój miasta i jakość życia jego mieszkańców jest dynamika i struktura gospodarki”. Ponadto wskazano, że polityka wspierania rozwoju gospodarczego będzie wyznaczać kierunki rozwoju, którego głównymi adresatami będą mieszkańcy Szczecina, szeroko pojęte środowisko gospodarcze, podmioty zainteresowane inwestowaniem w mieście, środowiska społeczne, naukowe i polityczne oraz osoby odwiedzające Szczecin. Dodatkowo zadeklarowano współpracę z władzami gmin, powiatów sąsiadujących i samorządów gospodarczych. Z kolei zapisy gmin sąsiadujących niezbyt często nawiązują tego typu partnerstwo. Główne cele rozwoju przedsiębiorczości w strategiach poszczególnych gmin przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Analiza głównych celów strategii rozwoju gmin sąsiednich Szczecina

Rozwój lokalnej przedsiębiorczości	
Gmina	Zapis celów strategicznych i kierunkowych
Szczecin	Celem polityki jest tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego uwzględniającego nowoczesne technologie i usługi oraz tradycje gospodarcze miasta. Jednym z ważniejszych zadań jest natomiast integracja działań podmiotów i środowisk wpływających na rozwój gospodarczy miasta. Główne kierunki działań, to: pobudzanie przedsiębiorczości, podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta, rozwój infrastruktury technicznej miasta, wspieranie zmian struktury branżowej gospodarki miasta, rozwój nauki i edukacji skierowanej na potrzeby gospodarki, kształtowanie lokalnego rynku pracy, integracja środowiska gospodarczego, naukowego i politycznego, tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorstw w celu osiągnięcia spójności gospodarczej z rynkiem Unii Europejskiej.
Dobra Szczecińska	Pozyskanie inwestorów lokujących na terenie gminy nowoczesne obiekty produkcyjne i usługowe m.in. poprzez przygotowanie odpowiednich terenów pod inwestycje.

⁷ Bank danych regionalnych GUS, http://www.stat.gov.pl/bdr_n/app/strona.indeks.

⁸ „Polityka wspierania rozwoju gospodarczego” – załącznik 14 do uchwały nr I/N/1155/02 Rady Miasta Szczecina z dnia 6 maja 2002 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Szczecina.

Goleniów	Stymulowanie zrównoważonego, innowacyjnego i efektywnego rozwoju gospodarczego gminy poprzez: podejmowanie działań służących optymalnemu wykorzystaniu terenów Goleniowskiego Parku Przemysłowego i innych terenów inwestycyjnych, wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, otoczenia biznesu i dążenie do zapewnienia pełnej i atrakcyjnej oferty usług towarzyszących, powiązań komunikacyjnych, wykwalifikowanej kadry oraz tworzenie warunków dla powiązań nauki i gospodarki.
Gryfino	Aktywizacja funkcji gospodarczych gminy, poprzez: rozwój przedsiębiorczości pozarolniczej; tworzenie warunków stymulujących uruchomienie nowych miejsc pracy; wykorzystanie przygranicznego położenia gminy dla długofalowego rozwoju gospodarki; zwiększenie mobilności siły roboczej; dostosowanie rolnictwa i jego otoczenia do wymogów gospodarki rynkowej i członkostwa w UE.
Kobyłanka	Utworzenie Zachodniopomorskiej Strefy Inwestycyjnej (dalej nazywanej ZSI Kobyłanka) mającej na celu rozwój działalności gospodarczej na terenach leżących w obszarze gminy Kobyłanka przez stworzenie atrakcyjnych warunków inwestycyjnych dla przedsiębiorców średnich i małych, rozwijających działalność nieuciążliwą dla środowiska. Wskazuje się, że Kobyłanka może pełnić rolę strefy inwestycyjnej dla Szczecina i wykorzystywać większość korzyści z tego płynących.
Kołbaskowo	Wzmacnianie rozwoju gospodarczego w gminie – celem realizacji Priorytetu jest zdynamizowanie rozwoju gospodarczego gminy, poprzez kształtowanie lepszych, bardziej sprzyjających prowadzeniu działalności gospodarczej warunków oraz zachęcanie i wspieranie do podejmowania nowych inwestycji. Cele cząstkowe obejmują m.in.: ułatwienie procedur prowadzących do rozpoczęcia i rozszerzenia działalności gospodarczej; obsługę przez gminę wszelkich możliwych zadań wspomagających rozwój przedsiębiorstw na terenie gminy, podejmowanie inwestycji innowacyjnych przez przedsiębiorstwa działające w gminie, napływ nowych inwestorów spoza gminy. Przewiduje się uzbrojenie terenów inwestycyjnych w celów zwiększenia ich atrakcyjności.
Police	Trwały rozwój gospodarczy, poprzez: dywersyfikację gospodarczą gminy; rozwój współpracy z partnerami gospodarczymi; rozwój terenów inwestycyjnych; rozwój turystyki, sportu i rekreacji. Priorytet odnosi się do potencjału gospodarczego i sytuacji ekonomicznej gminy. Zakres przedsięwzięć ukierunkowany jest na zwiększanie konkurencyjności gminy pod względem gospodarczym przez stworzenie możliwości i rozwoju nowych przedsiębiorstw, opartych na nowoczesnych technologiach produkcji i usług. Przedsięwzięcia w ramach priorytetu powinny zostać skierowane na kreowanie nowoczesnej i zrównoważonej gospodarki, gminy otwartej na inwestorów, partnerów gospodarczych i turystów oraz stymulowanie rozwoju gminy jako ośrodka o znaczeniu ponadlokalnym. Wzmacnianie procesów integracyjnych, kontaktów z miastami partnerskimi, wspólnych przedsięwzięć integrujących mieszkańców, ułatwianie nawiązywania kontaktów organizacji pozarządowych oraz partnerów społecznych i gospodarczych.

Stare Czarnowo	<p>Stworzenie dogodnych warunków dla inwestorów, w szczególności: pozyskanie terenów pod inwestycje, poprzez dokonywanie zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, stworzenie bazy danych terenów przeznaczonych pod inwestycje. (Gmina jest właścicielem zbyt małej liczby nieruchomości przeznaczonych pod inwestycje);</p> <p>stymulowanie i wspieranie lokalnego rozwoju gospodarczego poprzez stworzenie polityki podatkowej atrakcyjnej dla potencjalnych inwestorów, zorganizowanie punktu informacyjnego o możliwych inwestycjach Teren gminy jest doskonałą bazą dla rozwoju drobnych przedsiębiorstw, które należy wspierać oraz inicjować powstawanie nowych.</p> <p>Poprawa infrastruktury techniczno-komunikacyjnej poprzez monitowanie zarządców dróg w celu przyspieszenia remontu dróg leżących na terenie gminy (m.in. droga dojazdowa do Binowa–Parku). Istniejący system komunikacyjny nie zabezpiecza wszystkich potrzeb mieszkańców i gości gminy, dlatego też należy dokonać wszelkich starań, aby poprawić stan obecny.</p>
Stargard Szczeciński	<p>Pobudzanie i wspomaganie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, poprzez: tworzenie klimatu sprzyjającego wykształceniu prężnej organizacji zrzeszającej przedsiębiorców z obszaru miasta, współdziałanie z wybranymi przedsiębiorcami z obszaru powiatu, stosowanie ułatwień w dostępie do określonych zasobów (np. ulgi i zwolnienia podatkowe), szczególnie dla inwestorów w sposób znaczący oddziałujących na lokalny rynek pracy (tworzących nowe miejsca pracy), organizację doradztwa i szkoleń.</p>

Źródło: Strategia Rozwoju Szczecina z maja 2002 r.; Strategia Rozwoju gminy Dobra; Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Goleniów do 2015 r., Goleniów, z grudnia 2008 r.; Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kobylanka 2004–2013, Kobylanka, z czerwca 2004 r.; Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kołbaskowo, Kołbaskowo (31.01.2008 r.); Strategia Rozwoju dla Gminy Police do roku 2020, z września 2006 r.; Strategia rozwoju Gminy Stare Czarnowo, Stare Czarnowo, z czerwca 2003 r.; Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta Stargardu Szczecińskiego, Stargard Szczeciński, z lipca 2000 r.; Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Gryfino z maja 2008 r.

Powyższa analiza pozwala stwierdzić, że gminy ościenne, w zależności od wielkości oraz czasu powstania dokumentów, różnie prezentują zapisy i zamierzone cele. Ponadto bliższa lektura dokumentów wskazuje, że odmienny bywa zakres treści i szczegółowości konkretnych zapisów. Istnieją przypadki braku konsekwencji w hierarchiczności i sekwencji celów szczegółowych (nie zawsze nawiązują one do celu głównego). Wreszcie też strategie małych, wiejskich gmin w sposób zdecydowany odbiegają od koncepcji współpracy z gminami (miastami) dużymi. Z drugiej strony w gminach średniej wielkości zaznaczone zostają ambicje przeobrażenia się w silne ośrodki w aglomeracji.

W żadnym jednak przypadku nie zapisano treści będących względem siebie sprzecznych czy konfliktowych dla rozwoju obszaru sublokalnego.

5. Podsumowanie

Konkludując, należy stwierdzić, że w strategiach rozwoju gmin sąsiednich Szczecina poświęca się dużo miejsca wspieraniu rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Kreatorzy warunków rozwoju, w tym władze lokalne, poprzez swoje dokumenty, wskazują na rolę zarówno rodzimych przedsiębiorców, jak i inwestorów zewnętrznych, zdając sobie sprawę, że mały udział tych podmiotów zdecydowanie obniży jakość życia społeczności lokalnych.

Z drugiej strony trzeba dodać, że działania samorządowe w tym względzie są bardzo ograniczone i sprowadzają się głównie do wytyczania kilku tradycyjnych kierunków działań. Większość gmin za główny cel rozwoju gospodarczego na swoim terenie uważa zwiększenie dostępności terenów pod inwestycje, tworzenie organizacji wspierających przedsiębiorców czy też organizowanie szkoleń. Gminy o charakterze miejskim w większym stopniu przywiązują wagę do narzędzi stymulowania rozwoju gospodarczego, takich jak podatki, plany zagospodarowania przestrzennego, dofinansowanie funduszy gwarancyjnych czy współtworzenie inkubatorów przedsiębiorczości. Gminy o charakterze wiejskim w zdecydowanie skromniejszej formule prezentują hasła wyznaczające kierunki aktywności dla podmiotów gospodarczych. Daje to podstawę do osądu, że istnieje potrzeba, zwłaszcza dla gmin wiejskich lub miejsko-wiejskich, wyznaczania bardziej ambitnych i nowoczesnych celów rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, pozostających w ścisłych relacjach z centrum aglomeracji, tj. Miastem Szczecinem, które doprowadzą do rozprzestrzenienia się korzyści z synergii działań wspierających sublokalny rozwój gospodarczy.

Literatura

1. Bank danych regionalnych GUS, http://www.stat.gov.pl/bdr_n/app/strona.indeks.
2. *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce*, red. Z. Olesiński, PWE, Warszawa 1998.
3. Filipiak B., Kogut M., Szewczuk A., Ziolo M., *Rozwój lokalny i regionalny. Uwarunkowania, finanse i procedury*, FNUS, Szczecin 2005.
4. Gruszecki T., *Przedsiębiorca*, CEDOR, Warszawa 1994.
5. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kobylanka 2004–2013, Kobylanka, czerwiec 2004 r.
6. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kołbaskowo, Kołbaskowo, 31 stycznia 2008 r.
7. *Planowanie rozwoju gminy jako instrument pozyskiwania funduszy pomocowych Unii Europejskiej*, Difin, Warszawa 2006.
8. „Polityka wspierania rozwoju gospodarczego” – załącznik 14 do uchwały nr I/N/1155/02 Rady Miasta Szczecina z dnia 6 maja 2002 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Szczecina.
9. Robaszkiewicz K., *Przedsiębiorczość w strategii rozwoju lokalnego. Studium przypadku powiatu waleckiego*, w: *Ekonomiczne i techniczne aspekty funkcjonowania i rozwoju regionalnego*, Fundacja na rzecz US, Szczecin–Walcz 2003.
10. Rudawska E., *Relacje między samorządem terytorialnym i podmiotami rynku regionalnego*, red. J. Karwowski, US, Szczecin 2003.

11. *Słownik podstawowych terminów samorządu terytorialnego*, red. M. Lisiński, Prace Naukowe Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej, Dąbrowa Górnicza 2007.
12. Strategia Rozwoju dla Gminy Police do roku 2020, wrzesień 2006 r.
13. Strategia Rozwoju gminy Dobra.
14. Strategia rozwoju Gminy Stare Czarnowo, Stare Czarnowo, czerwiec 2003 r.
15. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Gryfino, maj 2008 r.
16. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Goleniów do 2015 r., Goleniów, grudzień 2008 r.
17. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta Stargardu Szczecińskiego, Stargard Szczeciński, lipiec 2000 r.
18. Strategia Rozwoju Szczecina, maj 2002 r.
19. Zalewski A., Ziółkowski M., *Strategie rozwoju gmin w Polsce*, „Samorząd Terytorialny” 1997, nr 1–2.

THE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP IN LOCAL DEVELOPMENT STRATEGY

Summary: The development of small and medium-sized enterprises is an area of special support of many national economies. Stimulating entrepreneurship is also an important area of local government economic policy. Economic development policy is essential to develop the overall strategy for local development. In this context, the main objectives have been selected to develop an analytical indication of the role and place strategies to support local enterprise and analyze the consistency of strategic documents on the example of Szczecin and neighboring municipalities.